

42
DISSERTATIO
INAUGURALIS JURIDICA
DE
PRIVILEGIIS

QUAM
IN ALMA, & PERANTIQUA UNIVERSITATE
COLONIENSI

SOLENNI SUB PRÆSIDIO

*Prænobilium, Clarissimorum, Consultissimorumque
Virorum, ac Dominorum*

D. FRANC. GABRIELIS HAMM

J. U. D. Professoris Ordinarii & Publici
Venerandæque Facultatis Juridicæ Dictatoris.

NEC NON

D. JOANNIS PETRI WIRTZ

J. U. D. Professoris Ordinarii ac Publici
Ejusdémque Facultatis Fisci.

*Pro Summis in utroque Jure Honoribus, ac Doctoralibus Privilegiis
More Majorum ritè capeffendis*

Publicæ Eruditorum disquisitioni submittit

PETRUS SCHEBEN Kerpenfis

Presbyter. Ss. Theologiæ Baccalaureus.

Anno MDCCLXXI. Die 7ma Martii horis & loco consuetis.

COLONIÆ EX TYPOGRAPHIA UNIVERSITATIS.

J. Everaerts fecit Col.

REVERENDISSIMO, PERILLUSTRI DOMINO
MAXIMILIANO HENRICO
JOSEPHO ANTONIO
LIB. BARONI
D E G E Y R

IN SCHWEPPEBURG.

Hujus Universitatis Procancellario, & J. U. Doctori,
Metropol. Coloniensis & Cathedralis Leodiensis
Canonico Capitulari,
Perinsignis Collegiatae Visetensis Abbati sæculari,
Domino in Westonne &c.

ET

PERILLUSTRI, GENEROSO DOMINO
FERDINANDO, JOSEPHO,
BALTHASARI
LIB. BARONI

D E G E Y R

IN SCHWEPPEBURG,

Dynastiarum Müddersheim, Andrimont, Winterburg Toparchæ,
Domino Castri immediati S. R. I. Schweppenburg,
& Castri Ursfeld &c.

Supremo Advocato Hæreditario Marchionatus Francimon-
tani, Ærarii publici Statuum Colonienfium Thesaurario generali

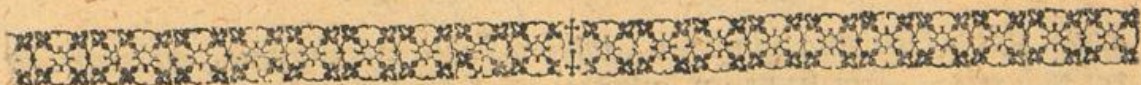
FRATRIBUS GERMANIS,

Mæcenatibus gratæ Venerationis obsequio
perpetuùm colendis.

orum, quæ de Jure Pontificio, & Cæsareo (quantum
otii mihi illustris Juventutis GEYRIANÆ institutio
concedebat) per subsceivas operas delibavi, tenuè spe-
cimen fulgore Nominum Vestrorum ornari eò benigni-
tius permittetis VIRI ILLUSTRES! quòd in hâc olim

Palæstrâ athleticè luctati, inter Severiora, quæ jam vos occupant, ne-
gotia non fastiditis has scholæ velitationes. Servantur ad Academiæ
nostræ memoriâ Dissertationes in hac Scholâ publicâ venerandæ Fa-
cultatis Juridicæ Colon. pro obtinendis Academicis in utroque Jure
honoribus propugnatæ: De celebriorum Juris Interpretum in mate-
riâ contractuum diffensu per Discursus XII ad Veri, justique Prin-
cipia comparato. Etiam: De Præscriptionibus Juris Gentium. Ha-
rum Lucubrationum anterior an. MDCCXXXII. edita FERDINAN-
DUM JOSEPHUM BALTHASAREM Authorem, Defensorémque
exhibebat; posterior an. MDCCXXXIV Authorem & Propugnatozem
MAXIMILIANUM HENRICUM JOSEPHUM ANTONIUM.
Ambo in publica commoda, & nati & facti luculentis indiciis domi
forisque palam fecistis, quòd per illa Juventutis exercitamenta utili-
ter ad res cum laude postea gerendas ingenia præparentur. Sicut am-
bos impulit Patris exemplum, qui Juris Lauream per merita in no-
strâ, Pragensi, ac Salisburgensi Academiis comparata obtinuit apud
Bononienses, ita duos de illustri Domûs Vestræ propagine nuper ve-
strum exemplum fecistis imitari; hos dum sequentur alii, constans
incrementum splendori Sanguinis accedet per eruditionem publicis &
propriis rationibus profuturam. Disparia omnino momenta pro meâ
me tenuitate ad imitandum impulerunt. Non indecorum ego visum
iri confido, quòd me Themidi Academicæ hac initiatione devo-
veam. Felicior erit, & magis jucunda progressio, si ju-
dicio Vestro conatus meos probari
cogno vero.

PRÆFATIO.

Mplius est argumentum de *Privilegiis*, quàm ut pro dignitate suâ excultum lucubratiunculæ meæ angustius concludi valeat : etenim si complecti ea omnia, & destinatiùs enodare vellem, quæ de *Privilegiis* in genere, & specie, tum & de eorum excessibus, retorsione, consuetu, interpretatione, deque, cognatis privilegiorum tradunt sacri, profanique Juris Interpretes, sanè campus mihi panderetur, cui emetiendo nec occasio nec tempus suppetere, nec fortè vires. Igitur ne vagus paler per vastissimum agrum, faciam quidem, ut & publici, & privati Juris, tum canonici, tum civilis placita hinc inde salutare videar, discursui tamen toti sequentia quatuor capita figant limites.

CAPUT I.

De variâ acceptione, naturâ, & divisione Privilegii, deque iis, qui Privilegia concedunt.

I. PRIVILEGIUM latissimè acceptum qualemcunque, & quâcunque de causâ natam prerogativam innuit, quam non solum Jus seu lex, sed natura quoque, & quodvis accidens alii præ alio impertit. tale habet gigas præ nano, Croesus præ Jro, Narcissus præ Mopso, hoc sensu *SENECA* de vitæ tranquil. c. 3. si dicis sapientem
A æquo

æquo animo laturum injuriam, nullum habet privilegium, contingit illi res vulgaris... latè sumtum indigitat jus singulare, quod vel *certis causis &c. rebus* nullo habito personæ respectu, tribuitur, quale datum est causis piis, dotibus, alimentis &c. vel *certo personarum ordini*, extra respectum ad certum quoddam subiectum, statuitur, quale est Clericorum, Militum, Minorum, Mulierum &c. quæ omnia, quamquam privilegia haud propriè sint, eò quod in *privos* (unde privilegii etymon *dist. 3. cap. 3.*) seu in singulas personas non constituentur, latius tamen sumtâ privilegii voce passim hoc nomine solent designari... *strictè* accipitur pro jure, quod in *privatum*, i. e. in certam ac singularem personam constituitur, ut si cui Princeps indulget immunitatem à tributis, & hoc propriè privilegium dicitur, seu constitutio personalis *L. 1. §. 2. ff. de constit.*

II. Equidem latissimum illum, & minùs Juridicum privilegii significatum missum facio, adeò tamen eum hoc loci laxatum volo, ut non solum constitutiones personales, sed & Jus quodcumque singulare (sive illud certam causam, rem, dignitatem, locum &c. sive certum personarum ordinem, sive certum denique individuum à Jure communi eximat) sub hac denominatione includam, ita siquidem fert usus fori in ipsis quoque legibus rationem habens. *sic in L. 196 ff. de R. J. quedam privilegia causæ, quedam personæ esse dicuntur.*

III. Retento igitur hoc laxiori significatu, *Jus singulare L. 16 ff. de leg. constitutio personalis, §. 6. Instit. de J. N. G. prærogativa L. ult. C. de fruct. & lit. expens. beneficium Principis L. 3 ff. de Constit. Princ.* similésque appellationes promiscuè designant privilegium, quod describo ad mentem *H. Grot. de Jure B. & P. Lib. 2. c. 18. §. 4. Jus singulare seu speciale contra Juris universalis, seu communis tenorem certæ rei, vel personæ à summo Imperante æquitatis administrandæ causâ legitimè tributum.*

IV. Potiores privilegii divisiones sunt. (I) Quâ dispescitur in *reale, & personale*, hoc intuitu personæ concessum ei immediatè cohæret, & regulariter cum eâ extinguitur *L. 68. & 196. de R. J. illud rei, causæ, loco &c. ita tribuitur, ut in quemlibet causæ illius Successorem, loci, vel rei legitimum possessorem transeat. L. 1. §. 43. ff. de aquâ quot.*

quot. *Est* datur & mixtum, quod ex singulari Juris dispositione, vel conventionem ad hæredes, vel alios transit, ut ut personæ potius quàm rei cohæreere videatur; tale est privilegium *competentiæ*, quod ex personâ patris in dotis Judicio condemnati in filios hæredes transit L. 18. per ff. *solut. matrim.* tale & est *restitutionis in integrum*, quod ex personis eorum, qui ipsi in integrum restitui potuere, successoribus competit. L. 6. ff. *de restit. in integ.* Boehm. ad ff. *tit. de constit. Princ.* §. 7. mixta quoque in certo sensu vocari possunt privilegia *corporalia*, quod illa non solum penes eos maneat, qui de facto corpus constituunt, sed transeant ad Successores Engel b. t. n. 3. (2) In *gratiosum*, & *conventionale*, illud ex merâ concedentis gratiâ fluens facilius revocatur; hoc titulo oneroso quæsitum transit ad hæredes acquirentis, nec à concedente ejusve successore, nisi ex causâ prægnante, e. g. ob utilitatem publicam, revocari potest; Superior enim & subditus pacificentes nullo habentur discrimine Grot. *Loc. cit.* C. 14. §. 1. ad *conventionale* reduco *remuneratorium*, cui passim eadem cum illo natura tribuitur. (3) In *perpetuum*, quod sine ullâ limitatione concessum inhæret rei de se perpetuæ, & *temporale*, quod restringitur ad certum tempus, conditionem, qualitatem &c. sic temporale est ad *beneplacitum concedentis*, perpetuum verò ad *beneplacitum Sedis* concessum C. 5. *de rescrip. in 6.* (4) In *clausum in corpore Juris*, & *datum per rescriptum speciale*. contra illud si comparitionem, aliudve quid injungat Judex, impunè ei non paretur c. 5. & 7. X. *de excess. Prælat.* in hoc si privilegium turbare velit Judex, reverenter exhibendum est, cum facti sit, & Judicem latere possit C. 7. h. *in 6.* (5) In privilegium *ultra Jus*, & *contra Jus*, hoc Juri communi vulnus infligit, vergitque communiter in præjudicium tertii, & idè odiosum; illud citra cujusquam præjudicium meram gratiam continet, proceditque de eo L. 3. ff. *de Constit. Princ.* interest inter utrumque & quoad Interpretationem, & quoad amissionem per non usum. De quo latius *infra*.

V. Concedunt privilegia, qui Juris condendi autoritate pollent, namque qui sancit leges generales, is quoque rem, causam, aut personam juris communis tenore eximit, omnibusque generaliter necessitatem imponit, ne tali privilegio maculatum in ejusdem usu

turbent. Unde fuit (1) Summum Pontificem, & Supremum loci cujusque Principem indulgere privilegia contra Jus commune. (2) Concedunt privilegia Hierarchæ, & Principes inferiores, quorum tamen potestas legibus, quas ferre possunt, proportionata sit, oportet. *Zoës, de Constit. Princ. n. 15.* (3) Consuetudo uti irrequisito etiam Principis consensu speciali, legem abrogat, ita magis in parte ei prævalere potest, consequenter & huic eadem tribuenda potestas *Can. 8 C. 9. q. 3.* nec ea neganda est præscriptioni, quæ pro conditione personarum, contra quas, & pro qualitate privilegii, quod quis acquirere, aut extinguere intendit, vel longi temporis est, vel longissimi, vel immemorialis, vel demum anomala. vide *cap. 15. X. h. t. Cap. 1. de præscrip. in 6. L. 10. ff. si Servit. Vind*

VI. In Specie in Imperio Romano - germanico privilegia concedit Imperator, & licet ad ferendam legem universalem Ordinum Imperii consensus (ut conditio sine quâ non, cave dicas, ut causa sociæ) accedat, necesse est. *Instrum. pac. Osnab. § gaudeant 2.*, vi tamen Reservati privilegia concedit etiam extra Comitiam, & inconsultis Imperii statibus *Capit. Leop. §. 44.* quæ vim suam per totum Imperium exerunt. Dumne (1) vergant in detrimentum Imperii (2) dumne pro objecto habeant negotia totum Imperii statum concernentia, uti exigendi, augendive vectigalis, cudendæ monetæ, fruendi voto, & sessione in comitiis Imperii. *Capp. Joseph. art. 20. & Carol. art. 22.* (3) Dumne tendant in præjudicium Superioritatis territorialis statuum, sic, cui Imperator confert dignitatem Principis, aut Comitis cum nec ab obsequio, quo antea suo Principi, vi Superioritatis territorialis, devinciebatur, nec ab oneribus territorialibus eximit, *Cap. Carol. cit. loc. Stryck. in U. M. de constit. Princ. §. 8. & 9.*

VII. Intra territorium potestas eadem, sed territorio & potestati legislativæ proportionalis competit Imperii statibus; ex eodem namque fonte superioritatis territorialis, & legum communium in suis territoriis, & constitutionum specialium seu privilegiorum sanctio promanet modò (1) negotia subditorum privata concernant. (2) Publicam Imperii salutem non offendant. (3) Non derogent privilegiis Imperatorum universalibus, quæ frustra tribueretur universalitas, si per totum,

tum, quâ patet, Imperium suo non gauderent effectu, & hinc privilegium impressorium bibliopolæ ab Imperatore concessum à statu quodam Imperii tolli non posse in thesi certum puto. *Stryck. in U. M. de constit. Princ. §. 11.* Quamvis in hypothesi, quâ aliquis Imperii status grave inde quoad suos subditos incommodum sentire cognosceretur, Imperator privilegii à se concessi executionem non facile usurus sit.

VIII. Nec suprema Imperii Dicasteria, nec Provinciale Principis territorialis, aliive magistratus subalterni privilegia concedunt, ministri enim Juris sunt, non arbitri. . . nec communitas aliqua, nec collegium, nec tribus, uti enim statuta non ferunt, nisi omnino improprie talia, ita nec exemptiones à lege facere possunt, nisi tales, quæ potius conventionis seu pacti, quàm privilegii naturam participant. . . . si magistratui cuidam subalterno, volente ita Principe, Jus statuendi compereret, ille concedendo privilegia nihil alienum à munere suo faceret, sed illud ipsum, quod in Jure statuendi jam tum comprehendebatur; nec enim debet, cui plus licet, quod minus est, non licere *L. 21. ff. de R. J.* pariformiter si cui gratiosa Principis concessio potestatem faceret à Jure communi eximendi, rectè is privilegia concederet, ut à aliàs Jure statuendi foret destitutus.

CAPUT II.

De Privilegiorum Interpretatione.

I. **I**nterpretatio privilegii nil aliud est, quàm congrua verborum ejus explicatio, quâ fit, ut percipiatur, quid, quantumve sub hoc vel illo privilegio, sub hac vel illâ privilegii specie contineatur, ac comprehendatur. Interpretatio hæc vel *authentica* est, & vim legis habet, æmulatur huic *usualis* & participat virtutem authenticæ. *L. 38. ff. de leg. vel doctrinalis.* hæc si simpliciter secundum verba facta privilegium declarat, *grammatica* vocatur, si privilegiantis mentem ex probabilibus conjecturis, argumentis, & rationibus exponat, *logica* dicitur, quæ iterum vel *extensiva*, si ratio pri-

privilegii latior est verbis, vel *restrictiva* est, si ratio verbis specia-
lior & angustior. *Bæhm. tit. 1. ff. de Just. & Jur. §. 2. & seqq.*

II. Sicuti legis, ita & privilegii *authentica* interpretatio soli po-
testati legislativæ primariò tribuenda, sic *Paulus in L. 43. pr. de
vulg. & pupil. substitut.* ait: *beneficia quidem Principalia ipsi Prin-
pes solent interpretari.* Hoc circa privilegia arbitrium cum potestate
legislativâ jam supra magistratui subalterno, aliisque statuendi fa-
cultate destitutis negavi; cum verò, quam Princeps impendit pri-
vilegio, interpretatio solis liberæ voluntatis regulis alligata sit, ut
inquit *Celsus in L. 191. de R. J. quem modum beneficii sui esse vel-
let, ipsius æstimationem esse*, nec de Principali Judicio disputare
oporteat *L. 3. C. de Crim. Sacril.* meum jam non est multa dis-
ferere de regulis, secundùm quas Judicium Principis in interpre-
tando privilegio institui possit, aut debeat.

III. Ad Judicem ergò progredior, cujus officio, quin annexa sit
potestas *doctrinaliter* interpretandi privilegia, & applicandi, eò mi-
nùs dubitandum, quòd illa nec Jurisconsultis denegetur *L. 43. pr.
de vulg. & pupil. substitut.*: cui namque de regulâ, ei quoque de exceptione,
cui de lege generali, ei quoque de singulari seu privilegio cognitionem
competere, triti Juris est. At verò cum leges sint, quæ jubent in-
terpretationem strictam, uti *L. 21. ff. de testam. milit. L. 162. ff.
de R. J. L. 3. C. de Leg. item C. 3. C. 7. C. 20. X. h. t.* Sint
& aliæ, quæ plenissimam, & largissimam volunt, veluti *L. 3. ff.
de constit. Princ. L. 201. & 220. ff. de V. S. nec non C. 22. X.
h. t. C. 6. X. de donat.* quid in hac legum diversitate statuet Ju-
dex Areopagita, quam impendet interpretationem? Hærentem de-
terminare possunt sequentia.

IV. In omni interpretatione nil curandum magis, quàm ut *vo-
luntas*, propositum, & intentio conditoris conservetur *L. 18. ff. de
leg. etsi fors verba diversum sonent L. 3. ff. de reb. dub. Velle au-
tem non præsumitur Princeps ea, quæ non potest; nunquam igitur
privilegii interpretatio ultra potestatem aut voluntatem Principis
extendenda. Quare cum Princeps leges quidem ferre possit, sed*
hu-

Inmanas tantum, talesque, quæ nec Juri naturali, gentium, aut divino positivo adversentur, ita fiat privilegii interpretatio, ut ne his Juribus contraria permittat, imò improprianda potius verba privilegii, quàm ut quid iniqui contineant *C. 8. X. de Sent. excom. Boehm. de fin. priv. reg. cap. 2. §. II.* ut Justitiam, æquitatemque ità honestatem, verecundiam, pietatem, & bonos mores Princeps inviolatos conservare debet, nec ullum sibi adversus ista Imperium datum existimet, hæc enim quæ lædunt, *nec facere nos posse credendum est.* Ait *Papin. in L. 15. ff. de condit. instit.* hæc contra ne impingat, constringantur privilegii fines.

V. Contra Jus, & utilitatem publicam nil velle censetur Princeps, cujus talis semper voluntas esse præsumitur, qualis esse de Jure debet; igitur concessum ab eo privilegium non debet salutem, & utilitatem publicam lædere *L. 10. C. de Ss. Eccles. L. 6. ff. qui testam. fac. poss.* hinc quoties cum Jure publico privilegiarius concurrit privilegium ejus ob publicam utilitatem & necessitatem, aut quiescat tantisper necesse est, aut ipsum eò interpretari conveniunt, ne communi necessitati, & utilitati contrarietur. Ita immunitas à collectis non extenditur, ad illas, quas suboriens subito necessitas imponit, neque dum magna urget necessitas, quæquam à murorum vigiliis privilegium excusat. *C. 2. X. de immun. Eccles.*

VI. Nec moris est Principum in cujusquam injuriam beneficium tribuere *L. 4. C. de Emanc. & iniquum est cum alterius quæquam damno locupletiolem fieri L. 14. ff. de condict.* ideoque nec illud velle censetur Princeps, cujus voluntas semper justa præsumitur; proinde privilegium in præjudicium, damnum, vel injuriam tertii cedens, aut subreptitium & pro nullo habetur *C. 22. X. de V. S. L. 4. C. de emanc.* aut si fieri possit, ita interpretandum, ne in tertii præjudicium, fraudem, aut injuriam tendat *C. 2. C. 5. X. de ædif. Eccles. C. 2. X. de relig. Domib.*

VII. Quæ ratio concedere jussit privilegium, ea quoque talem illius interpretationem suadet, ut, qui expressè vel tacitè in privilegio continentur, ex eo fructum sentiant; instituatur ergò ita interpretatio, ne fiat inutile, aut elusorium, sed semper quid ultra,

aut contra Juris communis tenorem operetur, est enim hæc essentialis privilegii forma, quæ si abesset, privilegium nullum evaderet. *Grot. de J. B. & P. L. 2. C. 18. §. 4.*

VIII. Cæterùm cùm privilegia æqualitatem tollant inter cives, inæqualitas autem odiorum, rixarum, & æmulationum mater sit, ita quidem semper accipiendum privilegium, ut quid concedat contra vel ultra Jus commune, ut tamen etiam, quantum fieri potest, minimum Juri communi deroget *Bœhm. de fin. priv. reg. C. 2. §. 14.*

IX. Ex hæctenus dictis de se fluunt sequentes regulæ: **PRIMA.** *Privilegium non debet nimium derogare Juri communi, nec includere casum legibus naturæ, Divinis, honestatis, verecundiæ, pietatis, utilitati publicæ, & Juri alteri quæsito contrarium, quod ne fiat, stricta sit privilegii interpretatio.* Firmat hanc regulam **ALEXANDER III.** in concilio Lateran. toto Cap. 3. h. t. **SECUNDA:** *privilegium ob nimis strictam verborum acceptionem non debet fieri inutile, & elusorium, nec degenerare in jus commune, sed semper jus singulare contra juris communis tenorem constituat, hunc in finem privilegii Interpretatio latior esto.* hanc regulam stabilit **HONORIUS III.** c. 26. h. t. *Ubi severitate debitâ castigatos vult eos Judices. qui privilegii non vim, & potestatem, sed sola verba sectantes in fraudem privilegiatorum sententias ferunt.*

X. Consequitur ex Regula primâ (1) privilegium quo septuagesimo anno absoluto immunitas ab oneribus civilibus præstatur *L. 1. C. qui ætat. restringi ad munera, quæ corpore, non etiam ad illa, quæ consilio vel patrimonio obeuntur, extendi debere L. 2. §. penult. ff. de excus. & vacat. mun.* (2) privilegium de habendis sacris in privatis ædibus, intelligendum esse de Oratorio, & absque campanis. *C. 10. X. h. t.* (3) Privilegium, ut de laboribus, quos propriis manibus, & sumtibus colerent, decimas non solverent Monachi de Nevelesiâ, non extendi ad agros, quos conduxerant, aut receperant ad firmam *C. 8. X. de decim.* (4) Privilegium, quo quis à testimonio in Judio dicendo eximeretur, limitari ad casum, quo alii testes haberi possent, non autem extendi ad illum, quo nequeunt haberi alii, quia contra pietatem foret, si obstante hoc privilegio innocens causâ deberet cadere, aut contra honestatis publicæ rationem, si reus criminis propterea convinci non posset. *Bœhm. de fin. priv. reg. C. 2. §. 15.*

XI. Consequitur ex Regulâ secundâ (1) Legatorum immunitatem non ita coarctandam, ut ab injustâ tantùm vi tuti essent; in eo enim nil esset præcipui. *Grot. de J. B. & P. L. 2. C. 18. §. 4.* (2) Immunitatem hanc ad Legatorum famulos, & comites necessarios extendendam. *L. 41. §. 3. ff. de excus. tut. L. 7. ff. ad leg. Jul. de vi pub.* (3) Privilegium Fratrum Minorum & Prædicatorum, ut ubicunque fuerint cum altari viatico missarum solennia celebrarent, intelligendum, ut præfata indulgentia ad consensum loci Prælatorum (Episcoporum) adstricta non sit *C. 30. X. h. t.* (4) Sic privilegium, quod Ponticis beneficio Pompeji M. concessum legitur, ut matre Ponticâ natus Ponticus esset *L. 1. §. 2. ad municip.* non restringendum ad solos vulgò quæritos, sed prorogandum quoque ad legitimos, modò matre Ponticâ oriundi, licet patre extero. (5) militum privilegia extendenda regulariter esse ad Curiones castrenses, Medicos &c. *L. 33. §. 2. ff. ex quib. caus. major.*

CAPUT III.

De Privilegiorum Concurſu.

I. Sicuti privilegium, dum de certâ concedentis voluntate constat, tutò opponitur illi, qui jure communi contra privilegiatum uti prætendit, ita etiam elanguet contra illum, qui eodem privilegii genere, in eadêmque causâ gaudet, quò collineat regula in vulgus nota: *privilegiatus contra æquè privilegiatum non privilegio suo, sed jure communi utitur.* *Stryck. de Jure privil. contra privileg. C. 1. n. 52.* Cum curmâ *Auth. ibi cit.* hinc (1) minor adversùs mutuò sumtam ab alio minore pecuniam, ludendòque perditam nequit restitutionem in integrum petere: par enim privilegiatus cum pari concurrit in pari causâ, in quâ consumentis conditio melior est. *L. 34 ff. de minor.* (2) Miserrabiles personæ, quæ sive agant, sive conveniantur, omisso Judice inferiore, statim ad Superiorem provocare possunt; si verò concurrant inter se, quoad primam causæ audientiam, & cognitionem, ad curiam Principis se se evocare nequeunt; conquassatis enim privilegiis standum est Juri communi, *Brunnem. ad L. un. C. quando Imp. Juv. pupill.*

n. 18. (3) Filius-familias major alteri filiof. majori mutuam dans pecuniam nil repetit; conquassatis enim privilegiis melior est consumentis conditio L. 11. §. pen. & ult. ff. de min. Zoës. ad tit. de SCt. maced. n. 25. (4) Privilegium filiisfam. concessum quadantenus Civitati & Ecclesiæ competere evincit L. 27. ff. de reb. cred. C. pen. X. de fidej. nempe, ut pariter ex mutuo per administratores contracto non obligentur, nisi probatâ prius in rem versione. At verò administratores unius civitatis, si crediderint administratoribus civitatis alterius, civitati creditrici ad repetitionem agenti probanda non est versio in rem; obstat enim exceptio paris privilegii. Stryck. de Jure priv. contra privileg. C. 2. n. 47. Idem dicendum in Casu quo Ecclesia creditrix concurrat cum Ecclesia debitrice, aliâve causâ piâ.

II. Fallit Regula primò. Si alter privilegiatorum certet de damno vitando, alter verò de captando lucro, tunc enim privilegia non conquassari, sed illius privilegium, qui de damno vitando certat, prævalere dicendum est. L. fin. ff. ex quib. caus. maj. Siquidem ita fit, ut neuter in damno hæreat, quò quid æquiùs? Hinc (1) Ecclesia contra Ecclesiam non vulgari tempore, sed quadraginta demum annis, non secus, ac privatus quidam, præscriptionem complet. C. 6. C. 8. X. de præsc. (2) Privilegium, quod in Judicio dotis marito competit, ut ultra, quàm facere possit, non teneatur, cedit privilegio uxoris, si & ipsa sit egens, cum certet de vitando damno Carpz. L. 2. tit. 2. resp. 37. (3) idem obtinet in vasallo contra feudi dominum agente, nempe ut beneficium competentix cesset, si & ipse vasallus inops sit. Stryck. in exam. Jur. feud. cap. 25. q. penult. (4) Jacet privilegium SCti Maced, si filiusf. ex mutuo locupletior existat, L. 11. §. pen. & ult. ff. de min.

III. Fallit secundò: si ex diversis privilegiis alterius privilegium generale sit, alterius verò speciale, h. e. si alter speciatim in hac, de quâ agitur, causâ privilegium adeptus sit; hoc enim casu omnino privilegiatus in specie utitur suo privilegio contra in genere privilegiatum. Bartol. in Auth. quas act. C. de Ss. Eccles. Sic casu, quo Ecclesia testamento hæres instituitur, aliæque Ecclesiæ eodem testamento tot relinquuntur Legata, quæ hæreditatis dodrantem excedant, Ecclesia hæres tanquam in genere privilegiata contra Ecclesiam legatariam in specie

specie privilegiatam quartam falcidiam non detrahit, quia Ecclesia legataria in specie reperitur privilegiata, cum Jus novum de legatis piis falcidiam detrahi prohibeat, *Nov. 131. C. 12. pr. hæredis autem nullo* mentiõ facta videatur. Pari modo nec pia causa hæres instituta de legato alimentorum dodrantem superante falcidiam detrahit, quia privilegium hoc speciale est, *Tiraquel. de privil. piæ caus. priv. 26. Boehm. § 17. ff. ad Leg. Falcid.*

IV. Fallit *tertiò*, si privilegia, quæ concurrunt, inæqualis sint roboris; in hoc enim conflictu, uti solet fieri, potentius infirmiori prævalet. Potentius autem est (1) illud, quod naturale est, & universalius altero, quod accidentale est, & minus universale; sic si concurrat minor cum filio, aut muliere, prævalet minoris privilegium, quippe naturale, & universalius ideo, quia quisque aliquando minor, non etiam femina, aut filius familias. Et hinc si à filio, minorenni mutuam sumserit pecuniam filius, major, hic illi pecuniam repetenti frustra opponit exceptionem *S. C. t. Maced.*, ut ut pecunia in rem ejus versa non fuerit, *L. 11. §. fin. de min.* pariter si fidejubente muliere minor crediderit pecuniam, & debitor non solvendo existat, rectè minor mulierem pulsat invanum ad *S. C. t. Vellej.* provocantem *L. 12. ff. de min.* (2) cum ex unâ parte unum, ex alterâ duo diversa privilegia stent, hæc prævalent illi; sic si minor, & causa pia concurrunt cum Fisco, hi contra illum restituuntur in integrum, nam duo vincula fortius ligant, quàm unum. (3) si cætera paria sunt, potentius est illud, quod antiquius; sic casu, quo maritus mortuâ primâ conjuge ad secunda vota transeat, & moto postea concursu decedat, & ita contingat, ut non tantum hæres primæ uxoris, sed superstes quoque vidua ad repetitionem dotis agat, tunc si *N.B.* res in dotem datæ non amplius extant, in hoc concursu duarum mulierum dotem repetentium, dos prioris Uxoris tanquam prior tempore præferenda est doti secundæ uxoris, videbis *Stryck. de Jur. privileg. contra privileg.*

CAPUT IV.

De modis, quibus privilegia extinguantur.

I. **V**ariis modis, ac quidem (*imò*) revocatione dantis finiuntur privilegia. *L. 100. § 102. ff. de R. J.* quod indubium, si adjecta sit

fit clausula: *ad beneplacitum*. Sin aliàs, simplicem sinè causâ revocationem privilegii etiam merè gratuiti non videtur permittere fides, & candor Dignitatis Principalis *Stryck. de Jur. priv. contra priv.* quæ verò ob bene merita, titulove quodam oneroso quæsitâ sunt, quoniam in contractum incidunt, ob juris naturalis vinculum ea nequit revocare Princeps, nisi urgente utilitate, aut necessitate publicâ; huic enim privatorum utilitatem postponendam itidem Jure naturali docemur. *Zoës. ff. de Leg. n. 37.*

II. Finiuntur (2dò) finito tempore, ad quod concessâ sunt. *Arg. L. 27. §. 1. ff. de pact.* sic læsus in aetate minorenni, lapsò quadriennio, ab adeptâ majorennitatis tempore computato, frustra implorat beneficium restitutionis in integrum, *L. fin. C. de temp. in integ. rest.* pariter exceptio non numeratæ pecuniæ, in quantum privilegiata, lapsò biennio expirat *L. 14. C. de non num. pec.*

III. Finiuntur (3tiò) extinctis re, causâ, vel loco, eorûmque, uti & personarum qualitate, ob quam indulta sunt, *L. 6. §. 14. ff. de exc. tut.* sic desinens esse studiosus, eorum privilegiis deinceps non fruitur; sic si locus per legitimam potestatem ex proposito destructus fuerit; salvum nequit esse privilegium, destructo quippe fundamento, *Zoës. ff. de Constit. Princ. n. 28.* aliud foret, si per ruinam, bellum, aliûmque casum domus v. g. privilegiata destructa fuerit cum spe reædificationis; hæc enim salvum, tectûmque servat privilegium, *L. 37. de contrah. emt.*

IV. Finiuntur (4tò) privilegia merè personalia cum morte privilegiati; nec refert, sitne mors naturalis, an civilis, quæ per maximam, & mediam capitis diminutionem contingit, §. 1. & 2. *Instit. de Cap. Dimin.* & licet duplex hæc mors civilis in Imperio R. germanico ferè ignoretur, loco tamen deportationis [quæ est media Capitis diminutio] ex communi D. D. calculo fit hodie fustigatio cum relegatione, damnatio ad triremes &c. Item bannum; ubi discrimen occurrit, quod bannum ab Imperatore irrogatum cum jure civitatis universali, faciat amitti omnia privilegia, irrogatum verò à statu quodam Imperii cum jure civitatis provinciali, ejus saltim provinciæ privilegia adimat.

V. Non tamen morte dantis regulariter expirant. *arg. C. fin. X. de precar.* nisi concessa sub clausulâ: *ad beneplacitum*, tunc enim à nudâ dantis voluntate dependent, cujus terminus ultimus mors est *L. 4. ff. de locat. cond. C. 5. de Rescrip. in 6.* modò dans sit persona singularis, nam à sede vel collegio ad beneplacitum concessa durant, usque dum revocentur; sedes enim aut collegium non moritur. *cit. C. 5.*

VI. Amittitur (5tò) privilegium per abusum, vel quod modo indubito privilegiatus eo utatur, *C. 63. q. 3. Caus. 11.* vel quod occasione privilegii delinquat, uti si quis spe immunitatis homicidia, aut mutilationes membrorum in Ecclesiis, earumve cæmeteriis committat *Cap. fin. X. de Imm. Eccles.* vel denique, quod actum ponat privilegio directè contrarium, uti enim legis, ita & privilegii, *auxilium frustra quis invocat, qui in legem (privilegium) commisit. l. 37. §. 1. ff. de min.* pro exemplo sit casus, quem in suis *medit. ad pandect. Specim. 11. de priv. interitu sistit Leyser.* Nundinarum solennium privilegium est, quod personæ ad illas commigrantes, earumque merces, nec in ipsâ turbe, in quâ nundinæ habentur, nec in itinere ad eam detineri valeant; peccans contra hoc privilegium Mercator Titius debitoris sui Caji merces ad nundinas Lipsienses missas, Erfordii detineri curavit; Cajus, ut arrestum rebus suis impositum solveretur, facilè à magistratu Erfordiensis obtinuit; deinde cum Titius Lipsiam ipse ad nundinas veniret, petebat Cajus, ut Titius in carcerem conjectus infracti privilegii rationes, & poenam redderet; tam hic privilegia nundinarum obtendere, seque durantibus nundinis, nec ob debitum, nec ob delictum, custodiae mancipari posse; at frustra reclamans privilegii auxilium imploravit, quod ipse læserat; in carcerem igitur compactus, nec priùs dimissus fuit, quàm ad intentatam accusationem responderet, multam solveret, sumtusque omnes in Judicium factos.

VII. Cessat (6tò) si vergere incipiat in grave aliorum aut communitatis detrimentum; tunc enim privilegiatus vel in totum, vel in tantum suo privilegio excidit; sic si Ecclesia ministrorum defectum patitur, privilegiati super absentiam saltem per sententiam Judicis redire coguntur, *C. pen. X. de Cler. non resid.* sic privilegium Fratrum Templi, & Hospitalis, quod scandalum faceret, & grave animarum

periculum causando nocivum fieret, circumcidit **ALEXANDER III.** in Cap. 3. X. de priv.

VIII. Cessat (7mo) privilegium renuntiatione expressâ, quæ cui-libet libera est. L. pen. C. de pact. C. 6. X. h. t. modò (1) renuntians nec naturâ prohibeatur, nec lege; nec in tertii præjudicium renuntiatione fiat; jus enim *quatenus meum* à me abdicare possum, L. 7. §. 14. ff. de pact. non etiam *quatenus alterius*. C. 5. X. de arb. hinc Regula est: *cuiusque renuntiationi non obstat vel salus publica, vel favor tertii, vel naturalis quædam ratio, illa cum effectu fieri potest; cuiusque autem prædicta vel universa, vel singula obstant, ea ipso jure nulla est.* Unde (1) monasterium sine licentiâ Summi Pontificis invalidè renuntiat privilegio exemptionis cit. c. 5. (2) Clericus privilegio fori, & canonis renuntiare non potest C. 12. X. de foro Compet. (3) nec filius. S. C. Maced. (4) nec Prælatus privilegio suæ Ecclesiæ concessio. (5) nec Legati suis immunitatibus (6) nec privati privilegiis commerciorum, quæ ex pacto inter duas gentes subsistunt. (7) Nec in eodem instrumento exceptioni non numeratæ pecuniæ renuntiare valet; obstat enim ratio quædam naturalis, quia eadem facilitate quis exceptioni huic renuntiat, quâ spe futuræ numerationis se pecuniam accepisse fatetur. Boehm. de fin. priv. reg. cap. 2. §. 17.

IX. (8vo) cessat renuntiatione tacitâ, quæ fit per Non-Usus privilegii, aut usum contrarium: ubi distinguendum, inter privilegium *affirmativum*, quod in faciendo, & *negativum*, quod in non-facendo consistit; item an *personæ privatz*, an *universitati* cuidam publicæ, uti Ecclesiæ, Reipublicæ, concessum sit; denique an consistat in *unico actu*, an verò habeat *tractum successivum*. . . si privilegium in unico actu consistat, sitque negativum, amittitur unico actu directè contrario, sive personæ privatz competat, sive universitati cuidam L. 2. C. de jur. dom. impetr. C. 8. X. de præb. & dig. in quo Canonici super certo numero à Papâ privilegiati, si sponte receperint aliquem supra numerum, privilegium suum amittunt. Fallunt tamen hæc (1) si actus contrarius fuerit coactus. (2) protestatione limitatus. (3) ex ignorantia positus. (4) usus in privilegiati arbitrium commissus fuerit per clausulam vel expressè adjectam vel tacitè subintellectam. Engel. h.

z. n. 19. (5) si effectum successivum habeat, unicus actus nequit dici directa contraventionem inducens, L. 12. C. de excus. tut. & C. 16. X. de vit. & hon. Cler. ubi Clericus negotiator post trinam demum monitionem clericale privilegium quoad bona amittit... si privilegium affirmativum sit & privatae personae concessum, voluntario non-ulu per decennium expirat L. 1. ff. de nund. dixi voluntario: si enim utendi occasio defuerit, aut obstiterit impedimentum, aliud foret, Gail. L. 2. obs. 60. n. 1... Si privilegium universitati cuidam e. c. collegio canonicorum, monasterio &c. concessum reperiatur, tunc, si tractum successivum habuerit, agaturque de verâ aliquâ privilegii praescriptione, non-usus aut usus contrarius non nisi post lapsum quadraginta annorum privilegii amissionem operatur, C. 15. X. h. t. si agatur de simplice renuntiatione, quâ ad jus commune reditur, lapsus quadraginta annorum non requiritur, C. 6. X. h. t. Videtur Felin. & Panorm. in dict. Cap. 15. & post illos Gail. L. 2. Obs. 60. per tot. hîc, Dissertationis filum abrumpens, sequentiâ subijcio

COROLLARIA.

1.
Summus Pontifex concedit privilegia pro universâ Ecclesiâ irrequisito etiam Episcoporum consensu.

2.
Sintne privilegia, an non sint, quæ in concordatis Sedem Romanam inter & in-clytam nationem germanicam sancita fuerunt, perinde est, ea nec S. Pontifex solus, nec solum Consilium aulicum Imperii authenticè interpretatur.

3.
Privilegium exemptionis à solutione decimarum per quadraginta annos sine titulo contra Parochum non praescribitur.

4.
Privilegium exemptionis à solutione decimarum arguit decimas non esse Juris Divini.

5.
Privilegium decimandi à S. Pontifice personis etiam Ecclesiasticis concessam decimas novalium non comprehendit.

6.
Regulares nec beneficium saeculare, nec privilegium saecularia beneficia acceptandi praescribunt, nisi immemoriali tempore, aut saltem quadragenario cum titulo.

7. Pri-

7.
Privilegium, quo Clericis testamenti factio conceditur, non facit eis potestatem de bonis ab Ecclesiâ profectis ad causas profanas testandi.

8.
Non obstante *privilegio* fori Clericus in causâ evictionis emtorum suum coram Iudice laico defendit.

9.
Exceptio non nuperatae pecuniæ biennio quidem expirat ut *privilegiata* est, non etiam ut exceptio.

10.
Privilegium, quo Princeps cuidam prædio necessaria ligna ex nemoribus suis vicinis concedit, non solum ligna igni alendo necessaria, sed quoque tigna (das Bauhölz) continet.

11.
Minor in causâ individuâ constitutus cum Majore, hoc etiam invito, renuntias suo *privilegio* restitutionis in integrum.

12.
Privilegium personale locari potest.

13.
Privilegium Ecclesiæ fortius non est *privilegio* Minoris.

14.
Fortius tamen est *privilegio* aliarum universitatum sæcularium.

S. D. G.

*Privilegium, quo Clerici
bonis ab Ecclesiâ pr*

*Non obstante privilegio
dice laico defendit,*

*Exceptio non numerata
etiam ut exceptio,*

*Privilegium, quo Princeps
concedit, non solum
hölz) continet,*

*Minor in causâ indivi
suo privilegio restituit*

Privilegium personale lo

Privilegium Ecclesiæ for

Fortius tamen est privi

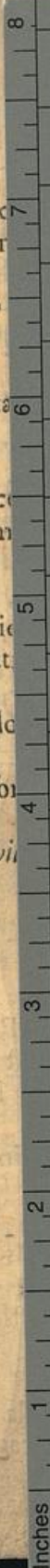
facit eis potestatem de

orum suum coram Ju-

privilegiata est, non

nemoribus suis vicinis
que tigna (das Baus

am invito, renuntias

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

